కస్తూరి కన్నడ కథలు

– చందకచర్ల రమేశ్ బాబు

మరణానికి ఒక నిమిషం ముందు తమిళ మూలం: కలైసెల్వి

కన్నడ అనువాదం: నల్లతంబి

తెలుగు అనువాదం: చందకచర్ల రమేశ బాబు

ఢిల్లీ నగరంలోని ఆ సాయంత్రపు సమయం. పగలంతా వేపుకు తిన్న వేడి తగ్గి చలి పాకుతోంది. యమునా నదిని స్పృశించి పైకెగసిన గాలి నగరాన్ని మరింత చల్లబరుస్తోంది. కొంత సమయం క్రితం దివ్యంగా వెలుగుతున్న ప్రార్థనా వేదిక తన పవిత్రతను కోల్పోయింది. వాద్యాలనూ, వాద్యగాళ్ళను ఎవరూ పట్టించుకోకుండా ఆందోళన, రోదనా అలుముకున్నాయి. కాలుదారి పక్కనున్న గడ్డి తివాచీ జరిగిన దుఃఖాన్ని భరిస్తూ ఎక్కడికీ వెళ్ళలేక కంగారు పడుతోంది. నెత్తిపైన బోర్లాపడ్డ నీలి ఆకాశంలో చిన్న చిన్న మబ్బుల తునకలు గుంపులుగా చేరుతున్నాయి.

" మోహన్ ! మీరు లేవచ్చు. వీలవుతుంది. ప్రయత్నించండి."

" తప్పకుండా ! తప్పకుండా ప్రయత్నిస్తాను కస్తూర్ . నా చుట్టూ అందరూ నిలబడి ఆందోళన పడడం చూస్తూనే ఉన్నాను. నేను ఇప్పుడే ప్రార్థనా స్థలానికి వెళ్ళాలి. లేకుంటే వాళ్ళ సమయం పాడవుతుంది."

" అది సరే. ఇప్పుడు మీరు లేవడం ముఖ్యం."

" కానీ.... కానీ... నాకు నా చేతులు, కాళ్ళు కదపడానికి కుదరడం లేదు. కళ్ళు మెదపడానికి కావడం లేదు. కస్తూర్ ! నాకు చాలా దిగులుగా ఉంది. పటేల్, నెహ్రూ ఇద్దరూ కలిసి ఉండడం దేశానికెంతైనా అవసరం. వారిని కలపాల్సిన నేను, ఈ సమయంలో ఇలా పడుండడం సమంజసం కాదు. "

" సరే. దాని గురించి ఆలోచించకండి. ఇప్పుడు మీరు లేవాలి. అది ముఖ్యం "

" కస్తూర్ ! నాకు సర్దుకోవడానికి కొద్దిగా వ్యవధినివ్వు...."

" కానీ. మీరిలా చాలా సేపు పడుకునుంటే. మీ శరీరం దుమ్ముతో మలినపడుతుంది. నిన్నటి నుండి దగ్గు కూడా ఆగడం లేదు."

"రామ... రామ.... ఈ ఒంటినొప్పుల వలన అంతా మరచిపోయాను. అది సరే. ఇవన్నీనీకెలాతెలుసు ? నువ్వెక్కడున్నావు?"

" అలాగే కొంచెం కళ్ళు తెరిచి, పక్కకు తిరిగి చూడండి"

" ఏమంటున్నావు నువ్వు ! నాకు కళ్ళు తెరవడానికి కుదరడం లేదు అని చెప్పాను కదా "

మోహన్ కోపం చూడగానే " సరే... సరే.... నేనే చెప్తాను. నేను మీకు నేరుగా, పైన తెల్ల మబ్బునై నిల్చున్నాను. మోహన్.. మిమ్మల్ని చూడడానికి ఇక్కడికి వచ్చాను. "

" నాకోసం వచ్చావా ? దీనికి సంబంధించిన వారి వద్ద నుండి అనుమతి తీసుకున్నావా ?"

మోహన్ కోపపు మాటలకు కస్తూర్ ముఖాన్ని కందగడ్డ చేసుకుంది.

" నన్ను ఎప్పుడు నమ్ముతారో తెలియదు. ఆగాఖాన్ జైలుకు నేను, సుశీల ఖైదీలుగా వచ్చినప్పుడు కూడా దీన్నే అడిగారు. మేమిద్దరం అక్రమంగా ప్రత్యేక అనుమతి పొంది మీరున్న ఆగాఖాన్ జైలుకు వచ్చాం అనుకున్నారు కదూ ?"

కొంచెం గద్గగ స్వరంతో " కస్తూర్ ! ఏం జరిగిందో జైలులో ఉన్న నాకు ఎలా తెలుస్తుంది చెప్పు?" అన్నాయన వెంటనే " నువ్వు అక్కడికి వచ్చేటప్పటికి జ్వరం, విరోచనాలతో బాధపడ్డావట కదా ?" అనగానే కస్తూర్ భావుకురాలై " అదంతా ఇప్పుడెందుకు ! మిమ్మల్ని అక్కడికి తీసుకుని వచ్చేటప్పుడు రైల్వే స్టేషన్ వెయిటింగ్ రూములో కూర్చున్నాము. భారతదేశమంతటా ఆంగ్ల పభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా

" డు ఆర్ డై" లాంటి పెద్ద పోరాటం జరుగుతున్నప్పుడు కూడా, అక్కడి ప్రజలు మామూలుగా వచ్చి పోతున్నారు. స్టేషన్ పనివాళ్ళు సిగరెట్ కాలుస్తూ మామూలుగా మాట్లాడుకుంటున్నారు. కూలివాళ్ళు ప్రయాణికులతో బేరాలాడుతున్నారు. సుశీల " నాకెందుకో బడలికగా ఉంది. జ్వరంగా ఉంది" అంది. కానీ అప్పుడు నా బెంగంతా స్వాతంత్ర పోరాటంలో మీరు ఎలా జయశీలురవుతారు అనే దాని గురించే ఉండింది."

" కస్తూర్ ! నేనెందుకు నీ మీద కోపగించుకుంటానో అర్థమయిందా ..... మనం పూనుకున్న దేశ స్వాతంత్రం... అది కూడా అహింసా మార్గంలో.... అది ఎంత పెద్ద విషయం... దీనిపైన మన నమ్మకం సడలితే పోరాటాన్ని ఎలా కొనసాగించగలం చెప్పు ?"

" ఓహో ,,,, అపనమ్మకం కలిగింది కాబట్టే, నేను మీ భార్యననే అధికారంతో అక్రమంగా అగాఖాన్ జైలుకు వచ్చానని అనుకున్నారు కదూ ?"

" దానికి మహదేవ్ కు నేను స్పష్టత నిచ్చాను కదా కస్తూర్...." మాట తడబడింది.

దేహం నొప్పితో తల్లడిల్లింది. శరీరమంతా పాకిన నొప్పి ఆయనను మాటలాడనివ్వలేదు. అది గమనించని కస్తూర్ " నిన్న దగ్గుకు పొడి చేసి ఉంచిన లవంగం అయిపోయిందని మనుకు పొడి కొట్టమని చెప్పారా?" అంది.

మోహన్ నుండి బదులు రాలేదు. తూట్లుపడిన చాతీనుండి రక్తం కారుతోంది. మధ్యాహ్నం రేగడిమట్టితో చేసిన చికిత్స తరువాత మను, ఆభా పట్టిన కాళ్లు కట్టెల్లా బిగుసుకున్నాయి. చుట్టూతా ధ్వనులు... గొంతులు. అన్నివైపులా రోదన ధ్వనులు. రోదనలో తడిసిన ఆక్రందనలు. బాపూ... బాపూ...దినపత్రికలలో రేపు ఇదే ప్రధాన వార్త కావచ్చు. ఈ రోజు దిన పత్రికలో దారాసింగ్ అనే ఆయన ' గాంధి రాజకీయాలను వదిలేసుకుని హిమాలయాలకు వెళ్ళి విశ్రాంతి తీసుకోవాలి. ఆయనవలననే ఇన్ని సమస్యలు" అన్నారు. నిన్న కూడా ఒక నిరాశ్రితుడు ఆయన ఎదుట నిలబడి ఇలాగే ఏమేమో అరిచాడు.

తునకలుగా పడి ఉన్న ముక్కలను ఏరుకుని తన ఆకారాన్ని సరిచేసుకుంది మబ్బు. ఈ నాలుగు సంవత్సరాలలో అది తన దేహాన్ని ఈడ్చుకుంటూ ఎక్కడెక్కడో తిరిగింది. " ఇక్కడ్నుంచి చూస్తే పోర్ బందర్ యొక్క వేడిమి లేని పగటిని, సముద్రం గాలినుండి చల్లబడ్డ రాత్రిని బాగా అనుభవించవచ్చు. సముద్రపు వైశాల్యాన్ని, దాని తెల్లటి అలలు భూమిని తాకి ఉప్పు నురగగా మారడాన్ని, విసుగు లేకుండా చూసే వరి కంకుల మాదిరి కాథియవాడి ప్రజలకు ఆ ప్రకృతి, దాని అందం ఎప్పటికీ విసుగు రాదు. " ఇలాంటి భావాలను రేకెత్తించి, నిట్టూర్పుకు చెదరిపోయిన మేఘం తునకలు, మోహన్ మొహంలోని నొప్పిని పక్కకు నెట్టి పైకొచ్చిన మందహాసాన్ని చూడగానే మళ్ళీ ఒక్కటయ్యాయి.

"కస్తూర్ ! నువ్వు మంచి రసికురాలవు "

" హా... నేనేం ఆలోచిస్తున్నాను అని మీరు చెప్పగలరా ? ఆశ్చర్యంగా ఉందా ?"

" పదమూడేళ్ళ వయస్సునుండి నీ జతగా ఉన్న నాకు నువ్వు ఏం ఆలోచిస్తున్నావు అని తెలియకుండా పోతుందా ఏమిటి?"

అట్టహాసంగా నవ్వాలనుకున్న కస్తూర్, సాధ్యమైనంత శబ్దం రాకుండా నవ్వింది.

" ఎందుకు నవ్వుతావు కస్తూర్ ? నీ తండ్రి మకంజి కపాడియాలాగా నేను పెద్ద శ్రీమంతుడినో లేక ఇరవై గదులు, రెండు ముంగిళ్ళు ఉన్న ఇల్లు నావద్ద లేదు అని నవ్వుతున్నావా? నువ్వు అడిగినా అలాంటి దాన్నిఇచ్చే ఉద్దేశమయితే నాకు లేదు."

"ఎందుకు ! దర్బాన్ లో మనం మొదటి కాపురం పెట్టిన ఇంట్లో రెండు ముంగిళ్ళు ఉండలేదా ?" మళ్ళీ కస్తూర్ నవ్వింది. " నేను చచ్చిపోయినప్పుడు నా పైన కప్పడానికి మీరు నేసిన నూలు చీరను ఎక్కడ జాగ్రత్తగా పెట్టాలని అర్థం కాక నేను పడిన కష్టాలున్నాయి చూశారూ...."

" మళ్ళీ ఎందుకు నవ్వుతున్నావు?" మోహన్ ధ్వనిలో కోపం కనిపించింది.

"ఆగాఖాన్ జైలులో ఉన్నప్పుడు సంక్రాంతికి నువ్వుల లడ్డులు చేయడానికి నువ్వులు తెప్పించి ఇవ్వండి అన్నప్పుడు మీరేమన్నారు. గుర్తుందా ?"

" ఆ..... మనం ఇప్పుడు జైలులో ఉన్నామని మరవద్దు. ఇంట్లో చేసినట్టు ఇక్కడ చెయ్యద్దు అని చెప్పాను. దానికి నువ్వు....."

" ఉండండి.. ఉండండి... మోహన్ ! మనకు ఇల్లు అని ఒకటి ఉండిందా ? అయ్యో.. మోహన్ ఏమైంది? ఎందుకిలా మీ మొహం పాలిపోతోంది ? చాలా నొప్పిగా ఉందా ? ఇక మీరు లేవలేరు అనిపిస్తుంది "

"అవును. తూటా లోపల కోస్తున్నట్టుంది."

"హా... మోహన్ ! అలా అనిపిస్తోందా ?"

" అవును..." ఇక మాటలు రాక ఆలోచనలు పెనవేసుకోసాగాయి. "నేను అతడి కళ్ళల్లోకి చూశాను. చలించని కళ్ళు. అతడు అడ్డంగా ఉన్న మనును నెట్టేస్తాడు. ఆమెకు కూడా ఏదో జరుగుతుందని తెలిసిపోయుంటుంది. నేను నిరీక్షించిన అంతం వచ్చిందా ? అలాగే అనిపిస్తుంది. ఆ యువకుడి కుడి చేతిలో పిస్తోల్ ఉంది.... అదిగో... ఇక కాలుస్తాడు.."

"మోహన్... మోహన్.." కస్తూర్ గొంతులో కంగారు. " కొంచెం ఓర్చుకోండి.... బాధ ఆవరించుకోవడమే మరణం. నేను నా చివరి రోజుల్లో చాలా కష్టపడ్డాను. పడుకోనూ వీల్లేకుండా, కూర్చోడానికీ రాకుండా.... ఆముదం తాగితే అంతా సరిపోతుంది అని ఒక వైపు. పిల్లల్ని చూడాలని ఆశ. మీతోనే నా సమయాన్నంతా గడపాలని ఒక ఆవేశం."

" ఒక్క నిమిషం కస్తూర్... నీ మరణ సమయంలో పెన్సిలిన్ ఇంజక్షన్ ఇప్పించలేదు అని నీకు అనిపించిందా ?"

" ఛ.. ఛ.. అసల్లేదు. అదంతా ముగిసిపోయిన కథ. నా మరణం లాగా ఎన్నో రోజులు కష్టపడకుండా అంతా తొందరగా అయిపోతుంది. అప్పటిదాకా మాట్లాడుతూ ఉందాం."

" సరే. నానుండి నువ్వు ఏమైనా అడగాలనుకున్నావా ? చెప్పు. నేను ఈ బాధను తట్టుకోవాలి."

కానీ వణుకుతూ అరుస్తున్న గొంతులు బాధను తీవ్రం చేశాయి. " వదలొద్దు. పట్టుకోండి. వాడే... అయ్యో పాపిష్టివాడా... మా బాపూనూ చంపేశావు కదరా... బాపు...బాపూ... అయ్యో... అహింసను బోధించినవాడికి ఇలాంటి చావా ?"

"మోహన్.... మోహన్.... ఎందుకు బదులివ్వవు? నేను మాట్లాడేది వినబడుతోందా ?"

"క్షమించు కస్తూర్. జ్ఞాపకాలు ముక్కలవుతున్నాయి. సరే. మళ్ళీ చెప్పు"

" మోహన్ ! ఇలాంటి బలమైన ప్రభుత్వాన్ని ఎదురించి నిలవాలని ఎందుకు నిర్ణయించుకున్నారు? ఏమైనా చేయగలిగే సామర్థ్యాన్ని కలిగిన ప్రభుత్వం అధికారంలో ఉన్నప్పుడు మీ నిర్ణయం తప్పు అని ఎప్పుడైనా అనిపించిందా ?"

" ఓ! ఇదే నువ్వు ఆగాఖాన్ జైలులో ఉన్నప్పుడు కూడా అడిగావు."

" ఆ రోజు రైల్వే స్టేషన్ లో ప్రజల నడవడిక చూసినప్పుడు మీ కార్యకలాపాలు తప్పు అని నాకనిపించింది. అదే సమయంలో ఈ పోరాటం యొక్క పరిణామాలను ప్రజలు ఎన్ని రోజులు తట్టుకుంటారు అనే సందేహం కూడా ఉండింది."

" దానికి నేను కారణం చెప్పడానికి వచ్చినప్పుడు నువ్వు నా మాటను చెవిని వేసుకోవడానికి సిద్ధంగా లేవు. దానికి నాకు కోపం కూడా వచ్చింది. ఇప్పుడు ఏం చెయ్యాలని నీఉద్దేశం ? నువ్వు, నేను ప్రభుత్వానికి ఒక క్షమాపణ పత్రాన్ని రాసిద్దామా అని అడిగావు. " నేనెందుకు వారి దగ్గర క్షమాపణ చెప్పుకోవాలి ?" అంటూ అరిచావు. .. మీరెందుకు క్షమించమని అడగాలి? అని కోపగించుకున్నావు.. మీరు చేసిందంతా ఒకసారి గుర్తుకు తెచ్చుకోండి. మీ వల్ల ఆడవాళ్లంతా జైల్లో ఉన్నారు. మహదేవ్ గారు పోనే పోయారు. తరువాత మీరే" అని అరిచావు. మరణమన్నది బాధే. కానీ ముక్తి కదా ?"

" చాల్చాలు... మీరు విడుదల... స్వాతంత్రం అని అరిచిందంతా చాలు. మీరెందుకు వాళ్ళను దేశం వదిలేసి వెళ్ళమని చెప్పారు ? మన దేశం ఎంత పెద్దది. వాళ్లకు నచ్చితే ఇక్కడే ఉండిపొండి అని చెప్పచ్చు కదా "

" కస్తూర్... నేను దాన్నే చెప్పాను. పరిపాలన బాధ్యతనుండి వారు దిగిపోతే, మనకూ వారికీ ఏ సమస్య అయినా ఎందుకుంటుంది ? వారికిష్టమయితే వారు కూడా మన సోదరుల మాదిరి ఇక్కడే ఉండచ్చు అని చెప్పాను కదా ?"

కొద్దిసేపు తేలిపోయిన అర్థగర్భిత మౌనం తరువాత.... " సోదరులు అనే పదం అర్థం పోగొట్టుకుని... నిరర్థకంగా మిగిలి...."

" మోహన్..... మోహన్... ఏమయ్యింది మీకు? ఏదేదో సణుక్కుంటున్నారు? నాకు ఏమీ వినిపించడం లేదు."

" కస్తూర్ ! సోదరులు అనే పదానికి అర్థం ఏమిటి అని తెలియట్లేదు." గొంతు కొద్దిగా గద్గదమయ్యింది.

"మోహన్ ... ఆ పదంయొక్క ఈ రోజు అర్థమే మిమ్మల్ని ఇలా పడేసి, చెట్టు మొదలులా దొర్లించింది. అర్థమయిందా ?"

" నాకు ఏదీ గుర్తుకు తీసుకురాకు కస్తూర్ ! బాధ నా ఆలోచనలను ఆక్రమించుకుంటోంది. మనం కొంత కాసేపు ఇలాగే మాట్లాడుకుందాం. ఇది నీ కోసమే కేటాయించిన సమయం అనుకో "

" లేదు. మీ మొహం కళాహీనమవుతోంది. కొంచెం సర్దుకోండి."

" నిజమే కస్తూర్ !...." పదాలుగా పుట్టిన ఆలోచనలు ధ్వనిగా మారి బయటికి రాలేకుండా తడబడుతున్నాయి. ముగించాల్సిన పనులు తెరపైని చిత్రాల మాదిరిగా పరిగెడుతున్నాయి. కాంగ్రెస్ సమితి రాసిన కొత్త నిర్ణయాలను ఇంకా ఏమయినా సరదిద్దాలా అని చూడాలి. ఢిల్లీలో శాంతి నెలకొల్పడానికి, సంబంధించిన అన్ని మతాల నాయకుల వద్ద మాట్లాడాలి. నేర్చుకుంటున్న బెంగాలీ భాషలో భ్రాతృత్వం గురించి ఒక రెండు వాక్యాలు రాయాలి. నెహ్రూ, పటేల్ ఇద్దరి నడుమ ఉన్న మనస్ఫర్థలను నివారించాలి.

ఈ రోజెందుకో పటేల్ తో అంతసేపు మాట్లాడాను ! ఐదు గంటలకు సరిగ్గా పార్థన ప్రారంభం కావాలి. ఆలస్యమయిన విషయం మను, ఆభా కాని నాకు చెప్పలేదు కదా ! గడ్డి తివాఛీ దాటి ప్రార్థన అరుగు వద్దకు వెళ్ళుంటే అన్నీ మారేవేమో ! కానీ, ఈ రోజు ' ద లైఫ్' పత్రికా సందర్శనంలో " మీరు ఎప్పుడు చూసినా 125 సంవత్సరాలు బ్రతకాలని అనుకుంటున్నాను అంటారు. ఏ విశ్వాసంతో అలా చెప్తారు?" అని అడిగినప్పుడు " ఆ నమ్మకం ఇప్పుడు లేదు" అని చెప్పాను. "ఎందుకలా చెప్తున్నారు?" అని ఆయన అడిగారు. దానికి నేను " ప్రపంచంలో జరుగుతున్న భయోత్పాదనే దీనికి కారణం. నేను చీకట్లో బ్రతకడానికి ఇష్టపడను. " అన్నాను. అవును. నేను దేన్ని సత్యమని నమ్మతానో దాన్నేచెప్పాను. నేను మారిన కాలానికి అధీనుణ్ణయిపోయాను. నా అద్దాలు, చెప్పులూ చెదరి పడ్డాయి. నా ఛాతీ పైన వెచ్చగా తడిగా ఏమో అంటుకుంటోంది. పొత్తి కడుపు ఉన్నట్టే అనిపించడం లేదు. అవును. నన్ను కాల్చడం జరిగింది. పిస్తోల్ పట్టుకుని వచ్చిన ఆ యువకుడు నా పైన కాల్చాడు. కానీ, ఆ యువకుడు నిరపరాధి. నాకు గొంతెత్త అరవడానికి చేతనయ్యుంటే దీన్నే చెప్పేవాణ్ణి. చివరిసారిగా ఈ ప్రపంచాన్ని చూస్తున్నాను. నా కళ్ళల్లో చీకటి కమ్ముతోంది. నా చుట్టూ అరుపులూ, ఏడుపులూ వినిపిస్తున్నాయి. నేను చావు బాటలో అడుగు వేస్తున్నప్పుడు నెహ్రూ తన కచేరీలో ఉన్నాడు. పటేల్ ఇంటికి వెళుతున్నాడు. మౌంట్ బ్యాటన్ తన ఇంట్లో విశ్రాంతిగా మాట్లాడుతున్నాడు. మీరాబేన్ హిమాలయాల్లోని ఆశ్రమంలో ఉంది.

" కస్తూర్ ! నువ్వెక్కడున్నావు ?"

" ఆకాశంలో మబ్బుల ప్రోగై ఉన్నాను. కాదు కాదు. గడ్డకట్టుకున్నాను." ఆమె మనస్సు పక్వమయ్యింది.

"మోహన్ ! మీరు ఎవరినీ ద్వేషించలేరు. దక్షిణాఫ్రికాలో ఉన్నప్పుడే దీన్ని సాధించారు. బోయర్లకు వ్యతిరేకంగా జరిగిన యుద్ధంలో బ్రిటిష్ వాళ్ళకు వత్తాసుగా, స్వయం సేవకులను పోగేసి అంబులెన్స్ సేనను ఏర్పాటు చేశారు. స్వయం సేవకులు ముందుకు వచ్చింది మీ పైని గౌరవంతో. మీరు వాళ్లను పిలిచింది కూడా ఆంగ్లేయుల పైన మీకున్న మర్యాద కోసమే కదా?"

“ వాళ్ళు విజయులైతే, రాజకీయ, శిక్షణ, వ్యాపార క్షేత్రాలలో మన ప్రజలకు అవకాశం దొరుకుతుంది అనే స్వార్థం కూడా ఉంది.” చెప్పి ఆపేంతలో శరీరంలోని తూటాలు దిక్కుకొకటి జరుగుతూ శరీరంలో చాలా బాధను కలిగించాయి. ఇది మరణమే. నిజం. మరణమే. నేను ఈ భూమిని వదిలేసి వెళుతున్నాను. తొందర్లోనే ఇంకో చోటికి వెళ్ళిపోతున్నాను. ఎక్కడికి?

కస్తూర్ తనకు ఇచ్చిన సమయాన్ని పోగొట్టుకోవడానికి ఇష్ట పడలేదు.

“ మొదట్లో నేను మీతోపాటు దక్షిణాఫ్రికాకు వచ్చినప్పుడు మీరు నాకోసం సమయం ఇవ్వాలని ఆశగా ఉండింది. కానీ, మొదటి ప్రయాణంలోనే నేను, పిల్లలూ వేరయిపోయాం. భాషకూడా రాదు. మనుషులూ అర్థం కాలేదు. మీ పరిస్థితి ఏమిటని తెలియదు. తరువాత వచ్చిన వార్తల్లో మిమ్మల్ని కొట్టి చిత్ర హింసలు పెట్టారు అని చెప్పారు.”

మాటల నడుమ పాకుతున్న ఉద్దేశం గమనించిన మోహన్ మెల్లగా నవ్వారు.

“ ఓడ నుండి దిగి నావలో లేప్పన్ కు వెళ్ళేటప్పుడు నేను కూడా అదే ఆలోచించాను కస్తూర్.”

“ చాలా భయపడ్డారా?”

“ ఏమని చెప్పాలో తెలియడం లేదు. నావ ఇసుక దిబ్బను దాటగానే కుడివైపు నా పైన కక్ష కట్టిన దర్బాన్ నగరం. ఎడమ వైపేమో దట్టమైన అరణ్యంతో నిండిన కొండ. దాంతర్వాత పెద్ద సముద్రం. జన్మభూమిని వదలి, మిమ్మల్నీ వదలి నేను ఎక్కడో ఒంటరిగా ఉన్నాను. అదెలాంటి మనఃస్థితి అని చెప్పలేకున్నాను. కస్తూర్, ఒడ్డున దిగగానే వాళ్ళు నన్ను కొట్టినప్పుడు కూడా అదే మనఃస్థితి నాకు.”

“ ఇక్కడ ఎవరైనా డాక్టర్ ఉన్నారా ? ఉంటే దయచేసి ముందుకు రండి. బాపూకు గుండు దెబ్బతగిలింది. ఆయనకు ప్రథమ చికిత్స అవసరం. ప్లీస్, రండి.....” దుఃఖం, ఆత్రత నిండిన గొంతుల ధ్వనులు మోహన్ మాటలను ఆపేశాయి. దాంతోపాటే శరీరాన్నినలిపేస్తున్న బాధ. బాపూ...బాపూ... పొత్తి కడుపుల నుండి ఉబికి వస్తున్న ఆక్రందన ధ్వనులు. తట్టుకోలేక, ఛిద్రమైన మనస్సులతో కన్నీళ్ళు కారుస్తూ, బెదరి నిల్చున్నగుంపు మైదానంలోని శాంతిని భంగం చేసింది. బిర్లా మందిర్ ముందు జరిగిన తోపులాటను సర్దడానికి ముఖ్య ద్వారాన్ని మూసివేయడం జరిగింది.

“ మోహన్ ! ప్రజ్ఞ పోగొట్టుకోవద్దు. ఈ ప్రజలను చూడండి. ఇది మీ కోసం చేరిన గుంపు. వాళ్లను మోసగించకండి. లేవండి. చివరి సారిగా మరొక్కసారి ప్రయత్నించి చూడండి.”

“ సరే కస్తూర్. తప్పకుండా ప్రయత్నిస్తాను. అప్పటిదాకా నాతోమాట్లాడుతూ ఉండు. అది నీ కర్తవ్యం కూడా. ఎందుకంటే, నువ్వు నా భార్యవు. “

“మోహన్ ! ఆ భార్య అనే స్థానానికి కూడా రెండు సార్లు సమస్య అయింది కదా ?”

“ అలాగా ?.... నేను ఏదీ ఆలోచించే స్థితిలో లేను. ఎక్కువగా మాట్లాడ్డానికి చేతకావడం లేదు.”

" దక్షిణాఫ్రికాలో మనం ఫినిక్స్ కాలనీలో ఉన్నప్పుడు మీరు, ఇక కొన్నిరోజుల్లో నువ్వు భార్య అనే అంతస్తును కోల్పోతావు అని చెప్పినప్పుడు నేను చాలా భయపడ్డాను. క్రైస్తవ మత పద్ధతిలో చేసుకునే పెళ్ళిమాత్రమే చట్టబద్ధమైనది అని ప్రభుత్వం చెప్పింది. అయ్యో 1 ఇదేం తమాషా! ఇక ముందు 'ఉంచుకున్నది' అని పిలిపించుకునే దానికన్నా ఆందోళనలో పాల్గొని జైలుకు వెళ్ళినా తప్పులేదు అని నాకప్పుడు అనిపించింది. నేను ఒకవేళ జైలులో చనిపోతే నా ప్రతిమను చేయించి పూజిస్తానని చెప్పి మీరు నవ్వింది ఇంకా గుర్తుంది."

" ఆ... నువ్వు జైలుకు వెళ్ళింది అదే మొదటి సారి కదా ?"

" అవును.... ఒకే జాగాలో ఉంటూ చూసిన మొహాల్నే చూస్తూ జైలులో ఉండడం చాలా దుర్భరం. జైలులో ఉన్నామనే జ్ఞాపకమే చాల భయపెడుతుంది. చిన్న చిన్నవిషయాలు కూడా పెద్దవిగా అగుపిస్తాయి. ఎవర్నీ క్షమించడానికి మనసొప్పదు. అల్పమైన విషయాలకే కొట్లాడే వాళ్ళం. "

" నువ్వు చాలా పోట్లాడేదానివి కస్తూర్ ! అదీ సరైనదేమో మరి. ఎంతైనా శ్రీమంతుల ఇంటి పిల్లవి కదా ! అధికారం చలాయించకుండా ఉండగలవా ?"

" అయితే, మీ మాట వినకుండా, నా ఇష్టం వచ్చినట్టు ఉన్నానని అంటున్నారా ?"

"అలా అని కాదు. కానీ, హరిజనులను లోపలికి వదిలేదాకా గుళ్ళకు వెళ్ళకూడదు అని చెప్పినా నువ్వు పురి జగన్నాథ్ గుడికి వెళ్ళొచ్చావు కదా "

"మోహన్ ! మీరు అనవసమైన మాటలు అంటున్నారు. దానికప్పుడే మన్నించమని అడిగానుగా ?"

" అందుకే నేనే నిన్ను మన్నించమని అడగాలి. నీ పైన దృష్టి పెట్టకపోవడం నా తప్పు "

"మోహన్ !మీరు ఉపదేశించిందంతటినీ అలాగే స్వీకరించడానికి నాకు వీలు కాదు."

" అలాగయితే నువ్వు నా మాట ప్రకారం నడుచుకున్నది, ఆ రోజు మన్నించమని అడిగింది అంతా ఉత్త నాటకమేనా ?"

"నా గురించి మీరే ఒక నిర్ణయానికి రాకండి. మీరు చెప్పే మాట నాకు సరైనదనిపిస్తే, నేను దానికి తగ్గట్టు నడుచుకుంటాను. దక్షిణ ఆఫ్రికాలో అశుద్ధపు కుండను చేత్తో తీసేటప్పుడు నేను మొహం చిట్లించానని మీరు కోపగించుకున్నారు. మీ మాటకు నేను కట్టుబడవచ్చు. ఈ విషయంలో వేలాది తరాల నుండి నా పూర్వీకులు బోధించినా కూడా, దాన్ని నా మనసు సంతోషంగా నిరాకరించాలి అని కోరుకున్నారు. ఇది బలాత్కారం కాదా ? ఇది కూడా అహింసకు వ్యతిరేకం కాదా? కానీ, మీ అదృష్టమో ఏమో, మీరు చెప్పిన అనేక విషయాలు నాకు నచ్చాయి. ఎందుకంటే మీరు నాపైన ప్రేమతోనే ఉన్నారు."

“ మంచిది. దాన్నైనా తెలుసుకున్నావు కదా ! న్యుమోనియాతో నువ్వు ఢిల్లీలో పడకేసినప్పుడు టెలిగ్రాం పైన టెలిగ్రాం పంపాను. గుర్తుందా ? దేవదాస్ ఇంట్లో నిన్నుంచి, సుశీల నిన్ను చూసుకుంది. నువ్వు నేను వ్రాసిన ఉత్తరాలను దిండు క్రింద పెట్టుకుని అప్పుడప్పుడు తీసి చదువుకునే దానివట కదా ?”

“మన పిల్లలు ఆరోగ్యంగా ఉన్నారా.....” అప్పటి దాకా పులకించిన కస్తూర్ గొంతు కర్కశమయ్యింది. వెంటనే కోపంగా “మనకు హరిలాల్ పుట్టకున్నా బాగుండేది” అనింది.

“అవును. వాడివల్ల చాలా కష్టాలు అనుభవించాం”

“వాడు కూడా మీ వల్ల చాల అనుభవించాడు. మోహన్! వాడు మీ సగభాగం. వాడు “చీకటి గాంధి” అయితే మీరు “ వెలుగుల హరిలాల్”. వాడి ఆశలను, ఆశయాలను మీరు అణగదొక్కారు. మీ సిద్ధాంతాలతో వాటిని కప్పేశారు. అది ఒక దశలో స్ఫోటించాలి కదా ! వాడు అలాగే ఉంటాడు. వాడికి అలా ఉండడమే సాధ్యం.” మొహానికి కొట్టినట్టు చెప్పి కస్తూర్ ఏడవసాగింది.

“కస్తూర్! దయచేసి నన్ను అర్థం చేసుకో. నేను....”

“చాలు. మీరు మాట్లాడకండి. అర్థం చేసుకోవడం అంటే మీకు తెలుసా ? మీ చుట్టూరా ఆడపిల్లలు, ఆడపిల్లలు, ఆడపిల్లలు. అదీ ఆ సరళాదేవి చౌధరాణికి మీరు ’ అధ్యాత్మిక పతి’ కూడాను.”

“ఓ ! దీన్నేనా నువ్వు ధర్మపత్నికి వచ్చిన రెండో పరీక్ష అన్నది?”

“అవును..... అవును.”

“కోపగించుకోకు కస్తూర్ ! ఇది నాకు చాలా ముఖ్యమైన సమయం. ఈ సమయంలో నువ్వు నాతో పాటు ఉండడమే నా అదృష్టం.”

మనసు కరగినట్లుగా “ మోహన్ ! మీరు నా ఆఖరి దశలో నాపై చూపిన ప్రేమ, విశ్వాసం నన్ను ఇక్కడికి తీసుకు వచ్చాయనుకుంటాను.”

బాధను గురించిన చింతనను ఒప్పుకున్నాక బాధ మాయమయింది..” కస్తూర్ కస్తూర్ ! మన మధ్య గొడవలొద్దు. నువ్వు చెప్పాల్సిందేదో చెప్పు. బాధతో పోరాడుతూనే నేను పోతే, మక మనం మాట్లాడడం అసలు కానే కాక పోవచ్చు.”

“మోహన్! మీ జీవితమే ఒక అన్వేషణ, పోరాటం, మీ సంతోషం అంటే ఆ అన్వేషణ నుండి దొరికే గెలుపు మాత్రమే. దీని మధ్యలో మీ జీవిత భాగస్వామిగా నేను వచ్చాను. జీవితంలోని ఆనందాలు మానవతకు అవరోధాలు అని మీరు అనుకున్నారు. మమ్మల్నీ అలాగే ఆలోచించేలా చేశారు. అకస్మాత్తుగా మీ జీవితంలొ స్వాతంత్ర సంగ్రామం

అనవసరమయ్యుంటే, మీరు దానిలాంటిదే ఇంకోదాన్ని ఎన్నుకునేవారు. మంచి భోజనం, సంగీతం, ప్రేమ, కామం ఇవన్నీ మూలభూత ఆశలు. అవి బ్రతుకును స్వారస్యకరంగా చేస్తాయి. ఇవన్నీ మీకర్థం కావు.”

“కస్తూర్ ! దయచేసి కోపం చేసుకోకుండా మాట్లాడు. దాన్నిసహించే మనోస్థితి ఇప్పుడు నాకు లేదు. ఇంటి పనులు, ఆశ్రమం పనులు, రోగుల శుశ్రూషలు, స్వయం సేవకుల భేటీలు ఇలా నువ్వు నీ బాధ్యతలను పెంచుకుంటూనే పోయావు...”

“అవును. మీ ప్రేమను నేనొక్కదాన్నే పొందాలని నేనెప్పుడూ ఆశపడలేదు. ఉప్పు సత్యాగ్రహం తరువాత మీరు జైలుకు వెళ్లాక.....”

“తెలుసు, నువ్వేం చెప్పక్కర్లేదు. పోలీసుల దాడికి లోనైన స్వయం సేవకుల గ్రామాలకు నడుస్తూ లేదా ఎడ్ల బండ్లలో వెళ్ళి వాళ్లకి ధైర్యం చెప్పడం, సాబర్మతి ఆశ్రమానికి వచ్చేవాళ్ళని విరామం లేకుండా కలవడం చేసేదానివి. మణిలాల్, రామదాసులను సాబర్మతి జైలులో కలిసినప్పుడు కూడా నువ్వు బాధ పడలేదు. వాళ్లతో అక్కడ కాపలా వాళ్ళు చాలా కర్కశంగా వ్యవహరించినట్టు వాళ్ల మొహాలు చెప్పుండవచ్చు. దీన్నే కదా నువ్వు చెప్పలనుకున్నది. దీన్ని నేను చాలా సార్లు చెప్పాను కదా ! వాళ్ళు అనుభవించిన బాధ నీ మనసులో ముద్ర పడి పోయింది. అందుకే అది త్యాగం అనిపిస్తుంది.”

ఇద్దరి నడుమ భారంగా పడున్న మౌనాన్ని కస్తూర్ పడగొట్టడానికి ప్రయత్నించింది.

“మోహన్! మీ దేహం నుండి కారుతూన్న రక్తపు వాసనకు ఈగలు ముసురుకుంటున్నాయి. చూడండి. నా చెయ్యి ఆతుర పడుతోంది. నేను దగ్గరుండుంటే, విసన కర్రతో విసిరేదాన్ని. ఇప్పుడు మీరు లేవడం మంచిది.”

“నీ స్వచ్ఛతా బుద్ధి ఇంకా పోలేదా?” బాధతో నవ్వడానికి ప్రయత్నించినప్పుడు, వీలు కాకుండా పోవడం అర్థమయ్యింది.

“మీరు మీ చేత్తోనే తూటాలను పీకెయ్యండి. రక్తం కారుతున్న చోట్ల చేతిని అదిమి పెట్టుకోండి. అంతే చాలు. లేచెయ్యొచ్చు.”

“లేదు కస్తూర్ ! లేవడానికి చేతకావడం లేదు అని నిర్ధరించుకున్నాను. ఇక నేను నడవలేను. మాట్లాడడానికి కూడా వీలు కాదు. మను తన వద్ద ఉంచుకున్న అద్దాల డబ్బాకు, డైరీకి ఇక పనుండదు. నా తెల్ల శాలువా ఇప్పుడు ఎర్రగా అయ్యింది. గడ్డి తివాచీ పైన చాప వేసుకుని సూర్యుడి వెలుగులో ఒళ్ళు కాచుకునే అవసరం ఇక ఉండదు. ఫిబ్రవరు నెలలో వార్ధాకు వెళ్ళే ఏర్పాటు చెయ్యమని చెప్పాను. ఇక దానికి అవకాశం ఉండదు. తినాలని లేదు. చిరునవ్వు నవ్వాలని లేదు. విచారించడమో, జ్ఞాపకమో ఏదీ అక్కర్లేదు. చివరిగా, నా చెవిలో మోగుతున్న నీ గొంతు నిలిచిపోతే, నా ఊపిరి పైకెగసి, మబ్బుతో ఏకమైపోతుంది, కస్తూర్.”

చలికాలపు సూర్యుడు అలసిపోయి పశ్చిమాద్రిని దిగినప్పుడు మెల్లగా లేచిన గాలి, దేహాన్ని పులకింప జేసింది. అది కస్తూర్ దుస్తులను పట పటమనిపించగా మోహన్ " కస్తూర్.... నీ చెంగును సరి చేసుకో... జారుతోంది చూడు" అన్నారు.

కస్తూర్ గలగల నవ్వేస్తూ " మీరు మహాత్ములయినా మగవారనిపించారు" అన్నది. "జీవితాన్నంతా అసామాన్య ఆలోచనలతో నింపుకున్న మీరు, సామాన్య జీవితం ఎలా ఉంటుంది అని అర్థం చేసుకోవాలి. అది మీ ముందు జన్మకైనా సిద్ధించనీ."

" అది సరే. నువ్వు అప్పుడు కూడా నాతో ఉండాలనుకుంటున్నావా?"

" అవును... అనుకుంటున్నాను." కస్తూరి అనింది.

ప్రశ్నకూ, ఉత్తరానికి మధ్యన ఒక లిప్తపాటు విరామం ఉండింది అని ఇద్దరికీ అనిపించింది.

. ★★★

(వచ్చే నెల మరొక కస్తూరి కన్నడ కథ)

COMMENTS